

Univerza v Ljubljani
Medicinska fakulteta
Katedra za družinsko medicino

MEDICINA NA PODEŽELJU IN V ODMAKNJENIH KRAJIH

Navodila za vodenje vaj in seminarjev

Prva izdaja

Študijsko leto 2017/2018

Ljubljana, julij 2017

MEDICINA NA PODEŽELJU IN V ODMAKNJENIH KRAJIH

UČNO GRADIVO – NAVODILA ZA VODENJE VAJ IN SEMINARJEV

1. izdaja

Uredniki: Marija Petek Šter, Davorina Petek

Avtorji: Marija Petek Šter, Davorina Petek, Igor Švab

Izdalo: Združenje zdravnikov družinske medicine

Copyright © Združenje zdravnikov družinske medicine – 2017

Vse pravice pridržane.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

378.147:614.2(1-22)(0.034.2)

PETEK Šter, Marija

Medicina na podeželju in v odmaknjenih krajih. Navodila za vodenje vaj in seminarjev [Elektronski vir] / [avtorji Marija Petek Šter, Davorina Petek, Igor Švab]. - 1. izd. - Ljubljana : Združenje zdravnikov družinske medicine, 2017

ISBN 978-961-6526-76-0

1. Gl. stv. nasl. 2. Petek, Davorina 3. Švab, Igor
290820096

Vsebina

Predgovor k prvi izdaji	4
Učitelji in sodelavci pri predmetu »Medicina v odmaknjenih krajih in na podeželju«	5
Namen, cilji in metode	6
Urnik.....	7
PODROBEN OPIS VSEBIN	9
Ocenjevanje	12
Literatura	12
PRILOGE	13
A. Navodila za seminarsko nalogo.....	13
B. Evidenčni list	14
C. Ocenjevalni list	15
D. Evaluacija pouka: Medicina na podeželju in v odmaknjenih krajih.....	17

Predgovor k prvi izdaji

Delo zdravnika na podeželju predstavlja poseben izziv, saj zaradi odmaknjenosti od centrov in bolnišnice bolniki pričakujejo, da le ta za njih stori kar največ v domačem kraju. Zdravnik v malem kraju ni samo zdravnik, ki bo v ambulanti čakal, da ga obišejo bolniki, ampak je tesno povezan s skupnostjo, v kateri deluje in pogosto tudi živi.

To za zdravnika pomeni, da mora imeti dodatna znanja in veščine, da lahko zadovolji potrebe svojih bolnikov in skupnosti. Ni vedno lahko, saj pričakovanja bolnikov ter po drugi strani kolegov kliničnih specialistov včasih presegajo možnosti, ki jih zdravnik ima, kar je potrebno vrednotiti, ko ocenjujemo delo zdravnika v odmaknjenih krajih.

Da bi študenti spoznali, kaj pomeni biti zdravnik v odmaknjenih krajih in na podeželju, smo se na MF v Ljubljani odločili, da to omogočimo študentom z izbirnim predmetom. Izbirni predmet »Medicina v odmaknjenih krajih in na podeželju« je namenjen študentom 4. in 5. letnika medicine; obsega tri tedne pouka, ki poteka pretežno v podeželskih ambulantah pri mentorju po individualni učni metodi (mentor-učenec). Idealno bi bilo, da študent v času opravljanja vaj v ambulanti v kraju tudi biva, saj tako najlažje spozna utrip dela in življenja na podeželju.

Po teoretičnem uvodu s teoretično predstavitev značilnih primerov zdravstvenih obravnav v podeželskem okolju študenti nadaljujejo z delom v mentorskih ambulantah na podeželju. Vmes so preko sodobnih medijev povezani z učitelji in asistenti pri pouku, ter pripravijo zaključno predstavitev v obliki seminarske naloge, ki jo predstavijo vsem v pouku sodelujočim učiteljem, asistentom in študentom pri predmetu.

Zaradi lažjega izvajanja pouka smo pripravili navodila za vodenje pouka ter navodila za študente s podrobnim opisom vsebin. Navodila, ki so pred vami, vam na kratko razložijo vsebino predmeta, organizacijo pouka ter vsebujejo navodila in obrazce za izvedbo posameznih nalog.

Marija Petek Šter in Davorina Petek

Ljubljana, julij 2017

Učitelji in sodelavci pri predmetu »Medicina v odmaknjenih krajih in na podeželju«

Učitelji in asistenti: Prof. dr. Igor Švab, Prof. dr. Marija Petek Šter, Prof. dr. Davorina Petek, Asist. Vesna Homar, Asist. mag. Eva Cedilnik Gorup,

Pomembni kontakti:

Tajnica Katedre za družinsko medicino: gospa Lea Vilman
(tel. 01 438 69 15, e-mail: kdrmed@mf.uni-lj.si)

Gradiva in obvestila: Na spletni strani katedre za družinsko medicino:
<http://www.mf.uni-lj.si/kdm/dodiplomski-pouk>

Namen, cilji in metode

Namen pouka: Je študentom predstaviti delo in življenje zdravnika v odmaknjenih krajih ter pomagati oblikovati stališča bodočih zdravnikov do dela zdravnika na podeželju.

Cilji:

1. Naučiti študenta posebnosti in omejitev dela zdravnika na podeželju in v odmaknjenih krajih
2. Naučiti študenta nekaterih kliničnih veščin, potrebnih za delo zdravnika na podeželju in v odmaknjenih krajih
3. Utrditi študentova pozitivna stališča do ugleda zdravnika na podeželju in v odmaknjenih krajih

Metode:

- Predavanja (5 ur)
- Seminarji (10 ur)
- Delo študenta v ambulanti (50 ur)
- Izdelava seminarja (10 ur)

Študentove obveznosti

Študent mora pri predmetu opraviti naslednje študijske obveznosti:

1. Se udeležiti uvodnega srečanja
2. Aktivno sodelovati na vajah v ambulanti (12 delovnih dni) in pridobiti zahtevane veščine
3. Se udeležiti vmesne telekonference z asistentom (npr. preko Skype)
4. Pripraviti seminarsko nalogo
5. Se udeležiti zaključnega srečanja in predstaviti seminarsko nalogo
6. Izpolniti zaključno anketo pri predmetu (priloga D)

Urnik

1. Dan: Uvod v delo zdravnika na podeželju in v odmaknjenih krajih

Tema	Oblika	Čas	Učitelj
1.1 Kaj je ruralna medicina: predstavitev predmeta	Predavanje	30'	Igor Švab
1.2 Pričakovanja in izkušnje študentov	Seminar	30'	Igor Švab
1.3 Značilni klinični problemi ruralnega zdravnika	Predavanje	1 ura	Marija Petek Šter
1.4 Primeri obravnave pacientov v ruralni ambulanti in na terenu	Interaktivno predavanje	2 uri	Igor Švab, Marija Petek Šter, Davorina Petek
1.5 Navodila za domačo nalogo	Seminar	30'	Asistent

Dan 2 - 7: Praktično delo 1

Tema	Oblika	Čas	Učitelj
2.1 Praktično delo v ruralni ambulanti	Mentorstvo	25 ur	Mentorji katedre

Dan 7: Poročanje o izkušnjah

Tema	Oblika	Čas	Učitelj
3.1 Poročanje o izkušnjah, odprta vprašanja, usmeritve za pripravo naloge	Spletni seminar (videokonferenca)	1 ura	Asistenti, udeleženci pri predmetu

Dan 8 - 14: Praktično delo 2

Tema	Oblika	Čas	Učitelj
4.1 Praktično delo v ruralni ambulanti	Mentorstvo	25 ur	Mentorji katedre
4.2. Priprava seminarja/video predstavitev	Individualno delo študenta, mentorstvo	10 ur	Asistenti, mentorji

3 Dan 15: Zaključek

Tema	Oblika	Čas	Učitelj
5.1 Delo zdravnika družinske medicine- miti in resnica	Predavanje z analizo filmov, ki prikazujejo delo zdravnika v ruralnem okolju	1 ura	Davorina Petek, Igor Švab
5.2 Predstavitev zaključnih izdelkov in izkušenj	Seminar	3 ure	Asistent
5.3 Zaključek in mnenja o predmetu	Razprava	1 ura	Vsi učitelji, mentorji, študenti, predstavniki

PODROBEN OPIS VSEBIN

UVODNI DAN

1.1.: Plenarna predstavitev (predavanje):

- Predstavitev posebnosti ruralne medicine
- Praktična navodila za opravljanje predmeta

1.2.: Delo v skupini:

- Brainstorming o morebitnih dosedanjih izkušnjah
- Zakaj so izbrali ta predmet
- Kaj pričakujejo
- Česa jih je strah

1.3.: Plenarna predstavitev (predavanje):

Značilni klinični problemi ruralnega zdravnika – predstavitev problemov in prednosti dela v ruralnem okolju. Predstavitev nekaterih kliničnih dilem, ki se porajajo zdravniku, ki dela v ruralnem okolju. Kako se jih je reševalo, upoštevajoč koncepte, kot so:

- Celosten pristop
- Timsko delo
- Poznavanje družine in okolja
- Kontinuiteta
- Povezovanje z lokalno skupnostjo

1.4.: Plenarne predstavitve - predstavljajo zdravniki, ki že dolgo delajo v odmaknjenih krajih:

- zdravnik družinske medicine v podeželski ambulanti pri skrbi za bolnike na njihovem domu

- zdravnik družinske medicine na podeželju pri reševanju akutnih in življenje ogrožajočih stanj

1.5.: Delo v skupini

Navodilo za domačo nalogo

- Povzetek navodila za domačo nalogo
- Datum ponovnega sestanka
- Vprašanja

Navodilo za domačo nalogo je naslednje:

Vsak študent posname video ali pripravi pisni izdelek, v katerem predstavi:

- Zdravnika družinske medicine, ki dela v ruralnem okolju
- Zgodbo bolnika, ki je potreboval zdravstveno pomoč in jo je dobil v ruralnem okolju
- Celostno obravnavo bolnika v ambulanti ali na terenu
- Drugo

Študent mora pojasniti, zakaj se je odločil, da je izbral ravno predstavljeno temo in primer ter komentirati, kaj se je iz primera naučil in kaj mu je dalo misliti. Natančna navodila za pripravo seminarja so v prilogi A.

DELO V AMBULANTI

2.1 ter 4.1.: Delo v ambulanti 1 in 2

Študent preživi skupno 12 dni v ambulanti zdravnika družinske medicine. Točen urnik je odvisen od dogovora med študentom in mentorjem. Študent naj bo vključen v vse oblike dela zdravnika družinske medicine, tudi v službo nujne medicinske pomoči, ali pa naj sodeluje z zdravnikom, ko ima ta npr. predavanja za bolnike v lokalnem okolju.

Med delom v ruralni ambulanti se mora študent seznaniti z :

- Nalogami zdravnika družinske medicine v ruralni ambulanti
- Timskim delom in sodelavci v ožjem in širšem timu zdravnika
- Sodelovanjem z lokalno skupnostjo
- Opremo za delo v ambulanti in na terenu, vključno z zdravniško torbo
- Etičnimi načeli za delo z bolniki
- Spozna tehnike dela kot so hišni obisk, delo v službi NMP; posegi, ki jih zdravnik lahko opravi v ambulantnem okolju
- Vadi komunikacijske veščine z različnimi skupinami bolnikov
- Vlogo zdravnika kot javne osebnosti v lokalnem okolju

Na koncu mentor oceni študenta glede na njegovo prizadevanje, opozori ga na njegove pomanjkljivosti, zlasti v odnosu do ljudi in sodelavcev. Mentorjeva ocena (v prilogi C) je del končne ocene.

POROČANJE O IZKUŠNJAH

Preko sodobnih oblik komuniciranja (npr. Skype) se poveže skupina npr. 3 študentov z enim od asistentov in poročajo o svojih izkušnjah in dilemah ter izbiri teme za seminarsko nalogo.

ZAKLJUČEK

5.1.: Ogled videa o delu družinskega zdravnika (Bergdoktor, Doc Martin). Razprava o razlikah med realnostjo in medijsko romantično sliko ruralnega zdravnika.

5.2.: Predstavitev seminarskih nalog (video posnetka, power point predstavitev seminarja) z analizo, v kateri študent predstavi, zakaj se je odločil za izbrano tematiko in kaj se je iz teme seminarske naloge naučil. Vodja seminarja poda povratno informacijo, ostali študenti

sodelujejo v razpravi. Asistent poda predlog ocene na osnovi mentorjevega poročila ter kakovosti izdelave ter predstavitve seminarja.

5.3.: Zaključek z izmenjavo izkušenj med študenti, mentorji, učitelji ter predstavniki lokalne skupnosti.

Ocenjevanje

Ocena je sestavljena iz naslednjih elementov:

- Mentorjeva ocena
- Ocena, ki jo oblikuje asistent oz. učitelj na osnovi sodelovanja pri pouku in predstavitve seminarja

Mentor pripravi oceno tako, da odgovori na tri v tabeli zastavljena vprašanja (priloga C) in poda še kratko utemeljitev ocene, v katerem študenta oceni kot odličnega, prav dobrega, dobrega, zadostnega ali pa njegovo znanje, stališča in veščine oceni kot pomanjkljive.

Mentorjevo oceno študent prinese na zaključni seminar..

Ocena je številčna od 5 do 10; polovico k oceni prispeva mentorjeva ocena dela, drugo polovico pa ocena asistenta, ki jo oblikuje na osnovi sodelovanja študenta pri pouku ter ocene seminarja.

Če je študent med oceno, se le ta zaokroži navzgor. Končno oceno pri predmetu določi učitelj.

Literatura

1. Švab I, Rotar Pavlič D eds. Družinska medicina. Ljubljana: Združenje zdravnikov družinske medicine SZD, 2012.
2. Bruce Chater A, ed. WONCA Rural Medicinal Educational Guidebook. Dosegljivo na: <http://www.globalfamilydoctor.com/groups/WorkingParties/RuralPractice/ruralguidebook.aspx> Dostop 25.6. 2017.

PRILOGE

A. Navodila za seminarsko nalogo

Seminarsko nalogo študent lahko naredite tako, da pripravite video posnetek ali pa pisni izdelek na sledeče teme:

- **Zdravnik družinske medicine, ki dela v ruralnem okolju**
Študent oblikuje vprašanja, ki jih zastavi svojemu mentorju in so vezana na delo in življenje zdravnika družinske medicine v ruralnem okolju.

ALI

- **Zgodba bolnika, ki je potreboval zdravstveno pomoč in jo je dobil v ruralnem okolju**
Študent oblikuje vprašanja, ki jih zastavi enemu od bolnikov, ki ga je spoznal med ambulantnim delom v ruralni ambulanti, da bi izvedel, kako bolnik doživlja svojega zdravnika, kaj od njega pričakuje, ali so njegova pričakovanja izpolnjena ter kaj je tisto, kar bi bilo po mnenju bolnika še potrebno za izboljšanje stanja.

ALI

- **Celostna obravnavo bolnika v ambulanti ali na terenu**
Študent naj predstavi v obliki videa ali seminarske naloge primer bolnika, kjer je bila potrebna celostna oskrba bolnika z vključitvijo širšega tima v obravnavo. Na primer: hišni obisk pri starejšem bolniku, ki ga s svojim timom vodi zdravnik družinske medicine.

Seminar naj ima naslednje podnaslove:

1. Osnovni podatki o ambulanti, v kateri ste opravljali vaje (lokacija, kratek opis pogojev dela in tima, število in struktura opredeljenih pacientov, oddaljenost pacientov do ambulante in njihova dostopnost do ambulante, oddaljenost do bolnišnice, druge posebnosti v organizaciji dela)
2. Zakaj sem se odločil, da izberem ravno to temo (intervju z bolnikom ali zdravnikom ali opis celostne obravnave bolnika)?
3. Seminarska naloga: Predstavitev intervjuja z bolnikom ali zdravnikom ali opis celostne obravnave bolnika v obliki video posnetka ali pisanega seminarja.
4. Komentar k seminarski nalogi:
  - Česa sem se naučil?
  - Kaj mi je dalo misliti?
  - Kako zadovoljen sem bil s seboj?

Študent na zaključnem seminarju predstavi svojo nalogo tako, da prikaže in komentira posnetek ali pa pripravi power point predstavitev na izbrano temo (lahko je video samo del predstavitve). Predstavitev, ki naj vsebuje tudi nekaj osnovnih podatkov o okolju, naj ne bo daljša od 10 minut, sledi še čas za razpravo.

B. Evidenčni list

EVIDENČNI LIST PRISOTNOSTI PRI VAJAH IN SEMINARJIH – MEDICINA V ODMAKNJENIH KRAJIH IN NA PODEŽELJU

Ime in priimek študenta: _____

Študijsko leto: 2017/18

Aktivnost	Datum	Podpis vodje vaj/seminarja/mentorja
Uvodni seminar		
Vaje v ambulanti		
Mentorstvo na daljavo – Skype konferenca		
Seminarska naloga		
Zaključni seminar s predstavitvijo seminarske naloge		

C. Ocenjevalni list

OCENA DELA V AMBULANTI

Ime in priimek študenta: _____

Ime in priimek mentorja: _____

	Odlična/en	Dobra/er	Pomanjkljiva/v
Motivacija za delo/učljivost			
Odnos do mentorja in sodelavcev			
Spoštovanje pravil, ki veljajo v ambulanti			
DRUGO: _____			
DRUGO: _____			
Ocena vaj v ambulanti (5-10):			
Kratka utemeljitev ocene:			

OCENA SODELOVANJA PRI POUKU IN OCENA SEMINARJA

Ime in priimek študenta: _____

Ime in priimek asistenta : _____

	V Celoti	Deloma	Pomanjkljivo/NE
Sodelovanje pri pouku, konstruktivna razprava			
Odnos do asistenta in kolegov			

Spoštovanje pravil, ki veljajo na vajah			
DRUGO:			
_____			
Seminar vsebuje vse zahtevane vsebine			
Analiziral je svoje delo v ruralni ambulanti			
Povzel je svoja opažanja, dvome in občutja			
DRUGO:			
_____			
Ocena seminarja (5-10):			
Utemeljitev ocene:			

D. Evaluacija pouka: Medicina na podeželju in v odmaknjenih krajih

Predmet Medicina na podeželju in v odmaknjenih krajih Vprašalnik za študente ob zaključku študijskega leta

Prosimo, ocenite vsebino in kakovost pouka pri predmetu **Medicina na podeželju in v odmaknjenih krajih**

Pomembno je, da odgovorite tako, kot mislite, oziroma, kot velja za vas.

1. spol M Ž starost _____

Zanima nas, kaj ste se naučili in katere veščine ste osvojili in katera stališča ste privzeli pri predmetu **Medicina na podeželju in v odmaknjenih krajih**

Pri kompetencah, ki so naštet, naredite križec pri oceni, ki velja za vas:

1- sploh ne 2 – malo 3 – srednje 4 – pretežno 5- v celoti

	1	2	3	4	5
Vpogleda v delo zdravnika v ruralnem okolju					
Značilnih dilem, s katerimi se srečuje zdravnik v ruralnem okolju					
Prepoznavanja pomena dobrega odnosa in sporazumevanja za delo zdravnika					
Pomena zdravnikovih sodelavcev					
Pomena sodelovanja z lokalno skupnostjo					
Specifičnih tehnik dela, kot je hišni obisk					
Spoznanja, da je mogoče mnogim bolnikom pomagati že v lokalnem okolju					
Da lahko zdravnik skrbi za populacijo od 0-99 let					
Spoznal pomen družine v primeru bolezni družinskega člana					
Razumevanja bolnika kot celote telesnih, duševnih in medosebnih (socialnih) procesov (bio-psiho-socialne celote)					
Sprejemanja različnosti pri ljudeh					
Spoznavanja različnih kompetenc in odgovornosti zdravnika					
Se zavedel lastnosti, ki jih bolniki od zdravnika pričakujejo					
Krepitve občutka samozavesti					
Povečanja motivacije za delo v ruralnem okolju					

2. Ste osvojili še kakšne veščine, spretnosti ali znanja oz privzeli dodatna stališča? Katera (prosimo, napišite)?

---

3. Prosimo, ocenite (od 1 do 5) dejavnosti, predmeta Medicina na podeželju in v odmaknjenih krajih:

1 nezadostno 2 zadostno 3 dobro 4 prav dobro 5 odlično

predavanja	
vaje na fakulteti	

vaje v podeželski ambulanti	
zaključni seminar z ocenjevanjem	
predmet kot celota (vsi učni procesi in dejavnosti skupaj)	

4. Kaj ste pri predmetu *Medicina na podeželju in v odmaknjenih krajih*

pogrešali – kaj bi dodali?

Zakaj?

---

5. Kaj bi pri predmetu *Medicina na podeželju in v odmaknjenih krajih*

spremenili?

Zakaj?

Hvala za sodelovanje!